

Гожа Б.Б., студентка 2-го курсу факультету соціології і права Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»

Науковий керівник: **Іщенко В.В.**, викладач кафедри публічного права Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»

Виборчі права жінок: становлення та історичний розвиток

Звернувшись до історії, ми можемо побачити, що жінки не завжди мали рівні виборчі права з особами протилежної статі. Це було зумовлено соціальним становищем жінки в суспільстві. На сьогодні це питання теж є досить актуальним.

Виборче право жінок - це право, яким наділені жінки, приймати участь у виборах представників, що будуть представляти інтереси народу. Воно включає право обирати та право бути обраним.

Право голосу для жінок було закріплено у міжнародному праві у 1948 р., коли країни Американського континенту ухвалили Міжамериканську конвенцію про закріплення політичних прав жінок, а ООН - Загальну декларацію прав людини. У ст. 21 Декларації зазначено, що:

- «1. Кожний громадянин має право приймати участь в керуванні своєю державою безпосередньо або опосередковано через вільно обраних кандидатів.
2. Кожна людина наділена правом однакового доступу до державної служби у державі де вона громадянином.
3. Волевиявлення жителів держави має бути підґрунтям для влади уряду; це волевиявлення має проявлятися у періодичних та відкритих виборах, які повинні відбуватися за загальним виборчим правом процедурою таємного голосування чи ж опосередковано через інші рівноправні форми, що захищають свободу вибору».

Таке ж право закріплено в ст. 25 Міжнародного пакту про громадянські та політичні права 1966 р. Право жінок обирати безпосередньо передбачається в Конвенції про політичні права жінок 1953 р. та у Конвенції ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок 1979 р.

Витоки сьогоденішнього руху за виборчі жіночі права беруть свій початок з XVIII ст., коли панував патріархальний лад більшої частини населення, що надавав чоловікам та жінкам різні соціальні функції і, відповідно, різні права та обов'язки. Право обирати чи бути обраним визначалось доходами і, будучи залежними у матеріальному плані від чоловіка чи батька, жінки не отримували цього права.

Перший відомий випадок, коли жіноче виборче право зафіксували законодавчо, потрібно віднести до так званої «Ери свободи» у Швеції - після того як помер король Карл XII у 1718 р., жінкам, які сплачували податки, було

надане право обирати членів парламенту. Бунт, який був вчинений королем Густавом III у 1772 р., повернув монархію і нова конституція обмежила права жінок, а також і парламенту в цілому.

У 1755 р. Конституція Корсиканської республіки надала виборче право громадян своєї країни яким виповнилось більше 25 років незалежно від статі. Жінок позбавили його після анексії Корсики Францією у 1769 р.

В США першим, хто надав жінкам право обирати, був американський штат Нью-Джерсі в 1776 р. (це право було надане жінкам, які мали власність). Проте, у 1807 р. під приводом боротьби з фальсифікаціями на виборах жінок позбавили виборчого права, як і темношкірих чоловіків.

У 2-й пол. XIX ст. у тій чи іншій формі право обирати було надане жінкам в різних державах світу, у британській колонії Піткертн та Австралії. Нова Зеландія, англійська колонія зі статусом самоврядної території, стала першою країною світу, в якій 1893 р. жінки отримали рівні з чоловіками загальні виборчі права. У 1902 р. право жінок не лише обирати, але й бути обраними, було закріплене у Конституції Австралії (воно не розповсюджувалось на аборигенів).

Вперше не лише в Європі, але й у світі, жінки взяли участь у роботі парламенту 25 травня 1907 р. на засіданні парламенту Фінляндії, яка в ті часи входила до складу Російської імперії. Право обирати і бути обраними було отримане жінками Фінляндії у 1906 р. і на виборах 1907 р. до парламенту було обрано 19 жінок (з 200 депутатських місць). Таким чином, Фінляндія стала першою країною у світі, в якій виборче право жінок було застосовано реально у повному обсязі. Проте, участь жінок у виборах до місцевих органів влади була закріплена лише після того як Фінляндія отримала незалежність у 1917 р. [1].

Слідом за Фінляндією виборчі права жінок були закріплені у законодавстві таких країн як Норвегія (1913 р.), Данія (1915 р.), Росія (1917 р. - Тимчасовим урядом), Канаді, Німеччині та Польщі (1918 р.), Нідерландах та УНР (1919 р.), США (1920 р.), Великобританія (1926 р.), Туреччина (1930 р.), Франція (1944 р.), Японія (1945р.).

Щодо виборчих прав жінок у Німеччині, то правових підстав для недопущення жінок до виборів у Німеччині не було. Хоча, вперше питання про закріплення на законодавчому рівні для реалізації права жінок було піднято у 1848 р., на жаль, рішення не було прийнято через те, що роль жінки вважалась очевидною. Питання про жіноче виборче право було вперше заслухане парламентом Німецької імперії у 1891 р.

У Німеччині жінкам надали право голосу на виборах до Національних зборів 30 листопада 1918 р. та вперше вони скористалися ним на загальних виборах 1919 р. Проте, до 1926 р. на виборах у Веймарській республіці використовувались два види бюлетенів: окремо для чоловіків і жінок. З настанням влади у Німеччині націонал-соціалістів у 1933 р. жіноче виборче право було скасовано того ж року. Поновлення жінок у правах відбулося лише 1948 р. у Західній Німеччині, а 1949р - в НДР [2].

На сьогодні жінки мають однакові з чоловіками виборчі права у більшості держав світу. До держав, які надали рівні права жінкам та чоловікам найпізніше

належать: Португалія (1974 р.), Греція (1975 р.), Швейцарія (1991 р.), Бахрейн (2002 р.), Кувейт (2005 р.), Об'єднані Арабські Емірати (2006 р.), Бутан (2008 р.) і Саудівська Аравія (2011 р.). В Брунеї, Лівані, Саудівській Аравії та ОАЕ щодо виборчих прав жінок застосовуються деякі обмеження (від освітнього цензу до права обирати без права бути обраною).

Узагальнюючи вищесказане, можна констатувати, що до XIX ст. виборчі права жінок мали локальний характер та, як правило, супроводжувались додатковими обмеженнями (майновий ценз, становище у родині, суспільстві та ін). Потім розпочався період підвищення активності руху за виборчі права жінок, який призвів до закріплення цих прав у міжнародному праві в середині XX ст. В більшості країн жінки отримали право брати участь у виборах лише у XX ст., а в ряді арабських країн - лише на початку XXI ст.

Список використаних джерел

1. Report from Finland // [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.webcitation.org/6F4DNCSmJ>
2. Germany - Status of Women // [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.webcitation.org/6F4D71AwH>